

Studenttjenester i folkebibliotek – sluttrapport

Prosjektperiode: 01.02.22-31.01.24

Prosjektleder: Mats Ivan Larsen (01.02.22-31.12.23). Siste måned ble prosjektet ledet av biblioteksjef Kristin Strand Iden

Prosjekteier: Senja bibliotek

Støtte mottatt fra: Nasjonalbiblioteket, Troms Holding, Troms og Finnmark fylkeskommune og Troms fylkesbibliotek.

Samarbeidspartnere: Senja kommune, Troms fylkesbibliotek, Finnmark fylkesbibliotek, Universitetsbiblioteket ved UiT *Norges arktiske universitet* og Studiesenteret Midt-Troms.

Innledning

Senja kommune opplever- i likhet med svært mange andre - at tilgangen til fagfolk blir stadig mer utfordrende. Det er økte krav til kompetanse i de fleste sammenhenger, og Senja kan ikke kun satse på tilflyttere med rett utdanning.

Regionen har demografiske utfordringer, med lavere andel høyt utdannede enn landsgjennomsnittet og ei stadig eldre befolkning. Det er viktig å legge til rette for muligheten til å ta utdanning lokalt. Det vil gjøre veien inn til utdanning lettere og gjøre regionen mer attraktiv.

Senja bibliotek har lenge jobbet med sine tjenester overfor studenter som brukergruppe. Enhver student har behov for spesifikke bibliotekstjenester og med lang avstand til campus, er det behov for lokal tilrettelegging tuftet på et godt samarbeid mellom lokalt folkebibliotek og universitetsbibliotek.

Senja bibliotek sin hovedavdeling er samlokalisert med Studiesenteret Midt-Troms i Kunnskapsparken i småbyen Finnsnes. Biblioteket har i tillegg fem mindre avdelinger i kommunen; på Stonglandseidet, i Gryllefjord, Senjahopen, Gibostad og Rossfjord.

Studiesenteret Midt-Troms er en tilrettelegger for høyere utdanning, i hovedsak gjennom samarbeid med UiT *Norges arktiske universitet*. Studiesenteret tilbyr flere samlingsbaserte, desentraliserte studier som grunnlærerutdanning, barnehagelærerutdanning, sykepleie, vernepleie og flere etter- og videreutdanningstilbud.

I 2014 undertegna Senja bibliotek en samarbeidsavtale med Studiesenteret og universitetsbiblioteket ved UiT. Gjennom samarbeid skulle det legges til rette for studenter ved UiT som hadde Studiebiblioteket på Finnsnes som sitt daglige studiested. Studiebiblioteket er å forstå både som fysisk areal og tjenester dedikert til studenter. Studiebibliotekets lokaler inngår i bibliotekets og Studiesenterets areal i Kunnskapsparken.

Etter nærmere 10 år med samarbeidsavtale, så Senja bibliotek behov for fornya fokus på bibliotekstjenester for studenter. Vi ønsket å videreutvikle dagens tjenester på grunnlag av mer direkte kunnskap om studenter som bor og studerer langt fra universitetscampus. Slik kunnskap fantes det lite og ingenting av fra før av.

Prosjektet er todelt og består av en kartleggingsdel og en utviklingsdel.

Kartlegginga omfatter både dagens tjenester ved Senja bibliotek og studentgruppa med sine behov. Utviklingsdelen retter seg dels mot utvikling i egen organisasjon, dels mot bedre samhandling med våre samarbeidspartnere og sist, men ikke minst utad mot studentene selv.

Prosjektet er gjennomført i godt samarbeid med våre fremste partnere; Studiesenteret Midt-Troms, universitetsbiblioteket ved UiT *Norges arktiske universitet* og Troms og Finnmark fylkesbibliotek/Troms fylkesbibliotek.

Prosjektet har mottatt støtte fra Nasjonalbiblioteket, Troms Holding og Troms og Finnmark fylkeskommune/Troms fylkesbibliotek. Vi takker for støtten som gjorde prosjektet mulig!

Prosjektets målsettinger

Hovedmål:

Å utvikle en metode for gode bibliotekstjenester for studenter på desentraliserte studier i folkebibliotek og slik bidra til at flere starter opp og gjennomfører.

Delmål:

- Avdekke gapet mellom studentenes behov og dagens bibliotekstjenester
- Etablere gode samarbeidsmåter mellom fag- og folkebibliotek
- Bibliotekarere i folkebibliotek med økt kompetanse på studentenes behov
- Flere folkebibliotek i fylket med relevante bibliotektilbud til studenter

Organisering

Styringsgruppe:

Kristin Strand Iden, biblioteksjef ved Senja bibliotek og leder for styringsgruppa

Birgit Larsen, fylkesbiblioteksjef ved Troms og Finnmark fylkesbibliotek/Troms fylkesbibliotek

Mariann Løkse, leder for Avdeling for publikumstjenester ved universitetsbiblioteket UiT *Norges arktiske universitet*

Karin Johnsen, virksomhetsleder for Organisasjon i Senja kommune

Lene Jørgensen, studiekoordinator ved Studiesenteret Midt-Troms

Styringsgruppa hadde åtte møter underveis i prosjektet. Prosjektleder Mats Ivan Larsen var sekretær for styringsgruppa. Det ble etter ønske fra gruppa utformet et eget [mandat til styringsgruppa](#). Mandatet klargjør gruppas rolle og prosjektets mål og delmål.

Prosjektteam:

Mats Ivan Larsen, prosjektleder og leder for prosjektteamet

David Wulff Sæther, bibliotekar ved Senja bibliotek, med hovedansvar for tjenestene til studenter

Brita Esaiassen, bibliotekar ved Senjahopen avdeling av Senja bibliotek

Helga Pettersen, rådgiver ved (daværende) Troms og Finnmark fylkesbibliotek (perioden 01.02. - 31.12.22).

Tanmayo Olsen, rådgiver ved (daværende) Troms og Finnmark fylkesbibliotek (perioden 01.01. - 31.03.23).

Stian Svendsen, studiekonsulent EVU ved Studiesenteret Midt-Troms (perioden 01.06.23 – 31.01.24).

Prosjektteamet hadde ukentlige møter og jobbet tett sammen med prosjektleder.

Hovedmålgruppe

Studenter, i høyere utdanning, som bor og studerer i regionen.

Resultatmål

30% flere veiledninger fra starten til utgangen av prosjektet.

Delmål og tiltak:

Kartleggingsdel (ref. arbeidspakke 1 og 2 i prosjektsøknaden)

Det var behov for mer oversikt og inngående kjennskap som et grunnlag for videreutvikling av tjenestene. Det ble gjort et grundig arbeid med innsamling og bearbeiding av data utfra følgende siktemål:

- A. Kartlegge dagens tilbud ved Senja bibliotek
- B. Kartlegge studentgruppa og deres behov og ønsker

Kartlegginga viste følgende om henholdsvis dagens tjenester og studentenes behov:

Dagens bibliotektilbud:

- Fysisk tilrettelegging
Hovedbiblioteket tilbyr arbeidsstasjoner av ulike slag; grupperom, lesesal, sosiale områder med sittegrupper. I tillegg tilbys trådløst internett, printer, skjermer, høyttalere og mikrofoner, samt kjøkkenfasiliteter i samarbeid med Studiesenteret Midt-Troms. Ved hovedbiblioteket tilbys tilgang også utenom åpningstid, i samarbeid med Studiesenteret.
Pågangen er økende, og det er behov for ommøblering for å bedre kapasiteten og brukervennligheten ved hovedbiblioteket.
Ved avdelingene varierer tilbudet fra noe begrenset til ikke-eksisterende.
- Tilgang til faglitteratur
Biblioteket har en begrenset bestand av studierelevant faglitteratur. Det tilbys innlån fra andre bibliotek, primært studentens eget fagbibliotek, og (hjelp til) tilgang til digitalt materiale fra studentens fagbibliotek og andre åpne ressurser.
- Veiledning i akademiske ferdigheter
Det tilbys veiledning i litteratursøk, tekstbehandling, referansehandtering og kildekritikk. Det var i hovedsak én ansatt som veiledet studentene, noe som gjorde tjenestene sårbare.

Studentgruppa og deres behov for bibliotektenester:

- Studentene biblioteket skal serve, varierer i alder, bakgrunn, digitale ferdigheter, fagområder, studienivå og hvilken utdanningsinstitusjon de tilhører.
- De fleste er tilknyttet UiT og går på samlingsbaserte desentraliserte studier gjennom Studiesenteret Midt-Troms.
- Det er flere kvinner enn menn, de har høyere gjennomsnittsalder enn landsgjennomsnittet av studenter og nesten alle kombinerer studier med jobb.
- Ca halvparten av dem har barn under 16 år
- De aller fleste er hjemmehørende i Senja kommune eller i Midt-Troms for øvrig.
- Studentene oppgir at tilgang til et skjermet studiested som er tilgjengelig utenom vanlig arbeidstid, er aller viktigst, både for individuelt studiearbeid og for effektivt gruppearbeid.
- De har stort behov for stabilt internett og printer.
- Mange studenter ønsker at Senja bibliotek hadde mer av aktuell pensum- og støttelitteratur i hyllene.
- Mange har behov for veiledning og hjelp til å skaffe nødvendig litteratur og setter pris på at biblioteket tilbyr gratis retur av bøker.
- Nesten 30 % av respondentene synes det er «svært nyttig» å få veiledning i litteratursøk og referansehandtering.
- En del ønsket seg ulike kurs, spesielt i tilknytning til oppgaveskriving.

Den fullstendige [kartleggingsrapporten](#) ligger tilgjengelig på bibliotekets nettsider.

Kartlegginga har gitt oss et godt kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av tjenestene og er interessant lesning også for våre samarbeidspartnere og i sammenheng med samfunnsplanlegging og stedsutvikling.

Utviklingsdel

Utviklingsdelen har flere delmål.

Her listes gjennomførte tiltak under de ulike delmålene slik de er formulert i mandatet (med referanse til arbeidspakkene beskrevet i søknaden, i parentes):

1. *Tiltak for å forbedre kompetanse på studentveiledning (ref. arbeidspakke 4)*
 - Arrangert i alt tre seminarer som samlet bibliotekansatte fra både fag-, fylkes- og folkebibliotek, med studentveiledninger, rolleavklaringer og samhandling mellom fag- og folkebibliotek som tema. Presentasjonene ligger tilgjengelig på våre nettsider. Det siste seminaret ble det gjort opptak av. Lenke fås ved henvendelse til Senja bibliotek.
 - Holdt fire [digitale kurs i informasjonskompetanse](#) og rolleforståelse for kollegaer i Finnmark og Troms. Kursene er tilgjengelige via Kompetansebanken i Bibliotekutvikling.no (Nasjonalbiblioteket).
 - Gjennomført flere kompetansehevende tiltak internt i staben, stort sett gjennom kollegaveiledninger.
 - Fastsatt opplæring/veiledninger i bibliotektenester for studenter i bibliotekets interne kompetansehevingsplan (som sammenfaller med vår 10-faktorstrategi). Det settes av minimum tre faste personalmøter på to timer hver med

introduksjon og øvelser/caser og minimum seks kortere økter med tips og triks pr år.

2. *Utvikle tilgangen til faglitteratur: Egen samling, fjernlån og digitale ressurser* (ref. arbeidspakke 5)
 - Innkjøpet av studentrelevant faglitteratur over eget budsjett, styrkes. Gjelder spesielt metodebøker og bøker av tverrfaglig interesse.
 - Utvidet ordning med faste depoter av faglitteratur, innkjøpt og sendt oss av universitetsbiblioteket ved UiT. Ordninga omfatter nå sykepleie, barnehagelærer og allmennlærerutdanning.
 - Styrket fokus på å veilede studenter for tilgang til fagressurser via UBs nettsider.
 - Bidratt i Troms fylkesbiblioteks vurdering av fylkesbibliotekets innkjøpspolitikk
 - Kassere utgått faglitteratur mer systematisk i samarbeid med faglærerne.

3. *Tilpasse fysisk bibliotekrom, utstyr og hjelpemidler* (ref. arbeidspakke 5)
 - Laget oversikt over tilstand og behov ved Senja biblioteks avdelinger.
 - Laget møbleringsskisse for bedre utnyttelse av arealet i Studiebiblioteket på hovedbiblioteket.
 - Kjøpt inn noe utstyr og inventar.
 - Meldt inn behovet for renovering og møblering i kommunal budsjettsammenheng.

4. *Lage mal for samarbeid mellom fag- og folkebibliotek* (ref. arbeidspakke 3)
 - Utviklet en [Veileder for samarbeid](#) mellom fag-, fylkes- og folkebibliotek.
 - Revidert teksten til [samarbeidsavtalen](#) mellom Senja bibliotek, Universitetsbiblioteket UiT og Studiesenteret Midt-Troms. Vedtak gjenstår.

5. *Utvikle gode rutiner for samhandling med faglærerne/fagansvarlige ved utdanningsinstitusjonene* (ref. arbeidspakke 3)
 - Etablert et årshjul med faste møter, for utpekte deltakere (knyttet til deres funksjoner), hvem som innkaller til møtene og med eksempler på hvilke temaer som skal tas opp.
 - Utstillingsplan for Studiebiblioteket. Emnene for utstillingene skal følge undervisningsplanene tett, og utstillingene består av både fysiske bøker og digitale ressurser.

6. *Utarbeide minimumsstandard for studenttjenester ved Senja biblioteks avdelinger* (ref. arbeidspakke 3 og 5)
 - Laget en [utviklingsplan for studenttjenester](#). Se også delmål nr 3.

7. *Utprøving av nytt studenttilbud* (ref. arbeidspakke 5)
 - Faste kontaktpunkter mellom undervisere, Studiesenteret og biblioteket er etablert gjennom årshjulet omtalt under delmål 5.
 - Laget [skisse for faste studentkvelder](#) to ganger pr år, i samarbeid med Studiesenteret og universitetsbiblioteket ved UiT.

8. *Synliggjøring av tjenestene for målgruppa* (ref. arbeidspakke 5)
- Kjøpt egne materiell for utstillinger og promotering av tilbudet.
 - Mer systematisk informasjon til gruppa via sosiale medier.
 - Oppdatert brosjyre retta mot studenter.
 - Laget skisse for studentkvelder, omtalt under delmål 7.

Måloppnåelse og refleksjoner

Rolleforståelse og kompetanseheving i egen organisasjon

Eierskap til tjenestene og trygghet i rollen overfor studenter som brukergruppe, er helt avgjørende. Ved Senja bibliotek vet alle ansatte at studenter er en av våre hovedmålgrupper og at det vi kan tilby dem er av stor verdi for den enkelte student og for senjasamfunnet og vår region.

En av våre ansatte har bibliotekstjenester for studenter som sitt hovedansvar og skal kunne bruke tid og ressurser på faglig oppdatering. Deler av dette bibliotekarbeidet er svært avansert og krever fagkompetanse på høyt plan. For studenten er det selvfølgelig helt avgjørende at tjenestene holder rett kvalitet, så det vi tilbyr ved folkebiblioteket må være kvalitetssikret. I dette bildet er det helt sentralt å vite når man ivaretar studenten best ved å henvise hun/han til sitt fagbibliotek eller veileder. Eksempler på hva vi henviser videre er systematiske søk, metodespørsmål og utvikling av problemstillinger.

Kompetanseheving av hele personalet er satt i system, med minimum tre totimers-møter pr år der bibliotekstjenester for studenter er tema. I tillegg skal vi gjennomføre minimum seks 15 minutters økter pr år, med tips og triks. Innholdet planlegges av den ansatte med dette som hovedansvar, i samarbeid med biblioteksjefen. Når flere ansatte har grunnleggende innsikt og ferdigheter, blir tilbudet til studenter mindre sårbart og mer tilgjengelig.

Ulike tjenestenivåer og samhandling i Senja bibliotek

Senja bibliotek har i alt fem filialer, med stillingsstørrelse fra 10 til 50 %.

Fra tida med vertskommunesamarbeid har vi erfaring med å planlegge tjenestetilbud og -nivå ut fra ressurstilgang på den enkelte avdeling.

Vi har blinka ut de tre største avdelingene som har hhv 20, 20 og 50 % stillinger og vil (videre-)utvikle dem som Studiebibliotek. Det betyr ikke at bibliotekstjenester for studenter er deres eneste oppgave, men at de i tillegg til å ha barn og ungdom som målgruppe og ha møteplassfunksjon, også skal ha et visst tilbud til studenter.

Tjenestemessig skal de tre avdelingsbibliotekarene kunne tilby støtte og noe veiledning. Det viktigste her er at bibliotekaren ser brukeren i rollen som student (og ikke primært forelder, arbeidstaker eller annet) og ønsker hun/han velkommen som en av sine målgrupper.

Bibliotekaren kan være til stor hjelp bare ved å kjenne til og vise universitetsbibliotekets nettside med bla. chattefunksjon, gode eksempelsamlinger for referansehåndtering og mulighet for direkte hjemlån og retur via folkebiblioteket.

Bibliotekaren vet at hovedbiblioteket har et styrket tilbud til studenter og at det alltid er greit å henvise studenter dit.

[Utviklingsplan for studenttjenester](#) viser nivå- og oppgavefordeling mellom hovedbibliotek og avdeling, hvilke fysiske fasiliteter som må på plass og retning for videreutvikling av tjenestene.

Se også punktet om fysiske fasiliteter i denne rapporten.

Regional og nasjonal kompetanseheving og tverrfaglig utveksling

Systematisk oppdatering og fokus er avgjørende for å bygge opp kompetanse over tid. Biblioteket har vært en pådriver for at bibliotektilbud til studenter og tverrfaglig samhandling med UH-sektoren skal være faste tema i fylkesbibliotekets kompetanseplan for folkebibliotek.

Gjennom prosjektet har Senja bibliotek bidratt som innledere i fylkesbibliotekets månedlige, digitale møtepunkt, blant annet med ei kursrekke i informasjonskompetanse, bygd på boka *Informasjonskompetanse* av Vibeke Bårnes og Mariann Løkse¹. Deltakere var ansatte i folkebibliotek i Finnmark og Troms. Opptak av kursene ligger tilgjengelig i Kompetansebanken hos Bibliotekutvikling.no. Et kurs i veiledningsrollen ble også avholdt, men opptaket feilet, så det er ikke del av Kompetansebanken.

Prosjektleder holdt innlegg på Haakon Nyhuus-seminaret, i november 2022. (se [opptak](#) fra våre nettsider).

Prosjektet har arrangert (alene og i samarbeid med Troms fylkesbibliotek, Folkebibliotekene i Nord-Troms og Campus Nord-Troms) i alt tre seminarer, der et av hovedfokusene var å utveksle kunnskap og erfaring på tvers av de ulike bibliotektypene. Vi anser dette som svært viktig for alle parterers tjenesteutvikling og brukervennlighet.

Avslutningsseminaret ble arrangert over to dager med stor tverrfaglighet og deltakelse fra folke-, fylkes- og universitetsbibliotek, Nasjonalbiblioteket, UiT, OsloMet, Karriere Troms, Midt-Tromskommunenenes personalnettverk, fagforeninger, studentrepresentanter samt administrativ og politisk ledelse på kommunenivå- og regionnivå (interkommunalt).

[Presentasjonene](#) ligger ute på bibliotekets nettside. Lenke til opptak fås ved henvendelse til Senja bibliotek.

Tilbakemeldingene på kurs og seminarer har vært svært gode. Det er stort behov for kontakt og utveksling både oss bibliotekarer imellom og med andre aktører som jobber med kompetanseutvikling og rekruttering.

Formell samarbeidsavtale

Senja bibliotek samarbeider med Studiesenteret Midt-Troms, universitetsbiblioteket ved UiT og Troms fylkesbibliotek om tilbudet til studenter. Partene underskrev i 2014 en avtale om samarbeid. Gjennom prosjektet har vi som nevnt revidert [avtaleteksten](#), og den er klar til å vedtas av partene. Avtalen forplikter og motiverer partene og sikrer at tilbudet ikke er personavhengig. Avtalen har bidratt til å skape eierskap til bibliotektilbudene i politisk og administrativ ledelse i kommunen, og det er av stor betydning.

Veileder for samarbeid mellom fag- og folkebibliotek

Avklart samhandling mellom universitetsbibliotek, folkebibliotek og fylkesbibliotek på feltet studenter, er avgjørende for kvalitet, tilgjengelighet og mest mulig likeverdige tjenester. Likevel har det fram til nå ikke eksistert noen guide for slikt samarbeid, så vidt vi vet. Det var viktig i prosjektet å utvikle en veileder der de ulike rollene og oppgavene til de tre bibliotektypene er klarlagt. [Veilederen](#) er en praktisk oversikt av stor nytteverdi og kan med visse tilpasninger tas i bruk i andre deler av landet.

¹ Bårnes, V. & Løkse, M. (2015). *Informasjonskompetanse*. Høyskoleforlaget.

Årshjul for samarbeid og koordinering med UiT

Prosjektet har som nevnt utarbeida et årshjul som sikrer kontinuitet i samarbeidet med UiT-ansatte lærere som underviser her. Vi ser store muligheter i et samarbeid som ikke er personavhengig. Samarbeidet vi legger opp til, er tettere enn det lærerne er vant med i campusbasert undervisning. Vårt mantra er «sånn gjør vi det her». Godt planlagt samarbeid gir god kvalitet. Når veiledninger i litteratursøk, referansehandtering og siteringsteknikk, samt utstillinger, er satt opp til rett tid i forhold til arbeidskrav og oppgaveskriving, er læringsutbyttet stort. Vi får entydige tilbakemeldinger om at det bidrar til høyere kvalitet på studentarbeidet.

Fysiske fasiliteter

Kartlegginga viste at tilgang til et skjermet arbeidssted, sto øverst på ønskelista til studentene. Tilgangen bør være 24/7 fordi studentene lever travle liv, ofte med jobb og familie i tillegg til studier. De er avhengige av å studere på kveldstid og i helger. Selv om en del har tilgang til kontorplass som del av jobben, trenger de et sted uten forstyrrelser. Et sted der studentrollen er eneste fokus.

Ved hovedbiblioteket på Finnsnes har studenter tilgang hele døgnet til dedikert areal, kalt Studiebiblioteket, ved å skrive kontrakt med Studiesenteret. Slik er det ikke ved bibliotekets underavdelinger.

Det var et ønske å etablere gode Studiebibliotek ved alle avdelinger i løpet av prosjektida, men det lyktes vi ikke med. Årsaken er at slik tilpassing forutsetter midler utover det biblioteket har i eget budsjett. Lokalene må dels renoveres og det må bygges egne innganger, slik at studentene kan ha tilgang utover bibliotekenes begrensede åpningstid. Å gi tilgang med egen nøkkel er i dag ikke aktuelt fordi man da (med unntak av dagens Gryllefjord bibliotek) også får tilgang til skolebyggene som bibliotekene er samlokaliserte med.

I utgangspunktet var det tenkt å lage en minimumsstandard for avdelingenes studiebibliotektilbud. Underveis gikk vi heller for å lage en utviklingsplan som gjelder tre av de fem avdelingene i distriktet. Vi innser at det vil ta noe tid å skaffe midler, og det er ikke realistisk pr nå å oppgradere alle fem avdelinger under ett. De tre valgte avdelingene ligger lengst unna hovedbiblioteket og har størst stillingsprosent (hhv 20 og 50%).

Avdelingene skal tilby studentene gode arbeidsstasjoner i skjermede omgivelser, tilgang 24/7, nødvendig utstyr og en viss veiledningstjeneste (som tidligere beskrevet) av lokal bibliotekar. Gryllefjord bibliotekavdeling er planlagt inn i nytt skole- og sambrukshus. Der vil disse hensynene være ivarettatt. Stonglandet bibliotekavdeling trenger renovering, nytt inventar og egen inngang. Senjahopen avdeling har et tilrettelagt «studieloft» som del av biblioteket. Loftet har ikke universell utforming og mangler egen inngang, men er ellers et inviterende og godt etablert tilbud.

Litteraturtilgang

Ingen kan studere uten rett faglitteratur, og studentene understøtter betydninga av å få hjelp til å skaffe litteratur. De ønsker ei større samling av faglitteratur lokalt. Gjennom prosjektet har vi fått utvidet tilbudet av faglitteraturdepoter, innkjøpt av universitetsbiblioteket, men fast stasjonert ved Studiebiblioteket. Det er ei rasjonell ordning siden vi her har et visst volum av studenter i forutsigbare utdanningsløp. Det avlaster innlånet av bøker betydelig, og bøkene er ikke lenger underveis i posten, men hos brukeren.

Senja bibliotek vil i tillegg bruke en større andel av bokbudsjettet til studierelevant litteratur. Vi vil satse på metodebøker, bøker av tverrfaglig interesse og bøker som går igjen på pensumlistene over år. Innkjøpet gjøres i dialog med faglærerne og universitetsbiblioteket ved UiT.

Også Troms fylkesbibliotek vil gå gjennom sin innkjøpspolitikk. Fylkesbibliotekets samling av litteratur er allerede av svært stor betydning for alle folkebibliotek i Troms. Med økt innkjøp av aktuell faglitteratur, vil man bedre oppnå målene både i dette prosjektet og i de to prosjektene som tidligere er kjørt i fylkesbibliotekets regi; «Folkebibliotek som kunnskapsaktør» (Troms fylkesbibliotek 2018-2021) og «Folkebibliotek som kunnskapsaktør 2.0» (Troms og Finnmark fylkesbibliotek 2021-2022).

Flere tilgjengelige fagbøker sikrer for øvrig ikke bare studenter tilgang til oppdatert kunnskap, men vil ha betydning for arbeidstakere, næringsliv og allmennheten generelt.

Mulighetene til å låne bøker gratis fra lokal samling, som fjernlån eller som direkte hjemlån via universitetets nettside, samt å kunne returnere litteratur gratis på bibliotekene, har en viktig utjevne sosial og økonomisk funksjon. Studentene oppgir at det betyr mye i en stram studentøkonomi.

Litteraturtilgang omfatter også tilgang til fysiske og digitale ressurser via universitetsbibliotekets nettsider. Vi har gjennom prosjektet styrket egen kompetanse i slik veiledning og blitt mer bevisst på at hjelp-til-selvhjelp er den beste servicen vi kan yte. Som folkebibliotekansatte har vi ikke tilgang til lukkede fagressurser. Hadde vi hatt det kunne vi gitt enda bedre hjelp. Vi blir avhengige av å veilede gjennom studentens tilganger, og det gjør det mer utfordrende å holde seg faglig oppdatert.

Veiledninger

Prosjektets mål om å øke antall veiledninger med 30 % i prosjektperioden, er oppnådd. Dette var et mål beskrevet i søknaden til Troms Holding.

Med flere samlingsbaserte grupper på Studiesenteret øker antall henvendelser fra studenter og med fornøyde studenter, tettere kontakt med fagmiljøene og mer aktiv promotering av studenttilbudet øker antallet ytterligere. Det kan være flere måter å kvantifisere denne tendensen på. Om man teller opp kortere henvendelser antas det at tallet har økt med opp mot 50 prosent de siste to-tre årene. Dette er henvendelser om referansehandling spesielt før eksamen, litteratursøk, spørsmål rundt og hjelp med å skaffe pensumlitteratur og tekstbehandling foran innlevering av skriftlige arbeider. Vi gir i større grad veiledning som hjelp-til-selvhjelp ved å vise studenter ressurser og kommunikasjonskanaler på universitetsbibliotekets nettside.

Det har også vært en viss økning i mer tidkrevende oppdrag, for eksempel overfor masterstudenter. Antallet organiserte økter med grupper som får hjelp med litteratursøking og informasjonskompetanse har også økt på grunn av tettere kontakt med fagmiljøene.

Det meste av hjelpen ytes til studenter på hovedbiblioteket på Finnsnes, men gjennom mer systematisk intern kompetanseheving og informasjon formidles flere henvendelser fra

studenter som til daglig bruker Senja biblioteks avdeling i Senjahopen. Vi ser her sammenheng mellom bibliotekavdelingens fasiliteter og bibliotekarens stillingsprosent (som blant annet gjør kompetanseheving mer mulig) på den ene siden og aktivitet og antall studenter på den andre.

Utprøving av nytt studenttilbud

Mer enn å utvikle helt nye tilbud, har vi lagt krefter i å sikre samhandling og avklare roller mellom universitetsbiblioteket ved UiT, Studiesenteret Midt-Troms, Troms fylkesbibliotek og Senja bibliotek med avdelinger, samt systematisere kompetanseheving av ansatte.

Begrunnelsen er at kartlegginga viste at det vi allerede gjorde, var det studentene trengte – bare mer, bedre og i tettere sammenheng med studieplan og tilbud fra universitetsbiblioteket.

Et helt nytt tilbud er de planlagte [studentkveldene](#) vi vil arrangere hvert semester, i samarbeid med universitetsbiblioteket ved UiT og Studiesenteret.

Synliggjøring

Å gjøre tilbudene og mulighetene ved bibliotekene kjent er både viktig og vanskelig. Bibliotektilbudene kan være så gode de bare vil - om de ikke er kjent for folk har de ingen verdi. Tilbudene må gjøres synlige overfor studenter, allmennheten, samt administrativ og politisk ledelse.

Vi erfarer at vi når best ut med informasjon til studentene ved direkte kontakt, via deres faglærere, via deres læringsplattform (ved UiT er det Canvas) og gjennom studentgruppene egne Facebook-grupper. Det siste er svært effektivt.

Det er ingen selvfølge å få lagt ut informasjon på læringsplattformen. Det er opp til den enkelte fagansvarlige/koordinator. I samråd med dem vi har fått avtale med, har vi lagt vekt på gode bilder og lite tekst, og heller henvist til mer informasjon på nettsidene våre.

Mer systematisk bruk av egne sosiale mediaplattformer er planen framover. Biblioteket er på Facebook og Instagram. Vi hadde et mål om å lage filmsnutter som viser bredden av tilbud og gir glimt inn i studiehverdagen til ulike studenter, men det blir ingen realitet før våren/sommeren -24. Å formidle brukerhistorier har vi stor tro på, så det vil være viktig satsing framover.

Vi har ellers satset på synlighet i lokalet med egenproduserte plakater og brosjyrer. Gjennom prosjektet er vi blitt oppmerksomme på universitetsbibliotekets informative plakater og flyers og har tatt dem i bruk. Blant annet markedsfører vi nå tilbudet om skriveveiledning over Zoom fra Skrivesenteret ved UiT, ved store plakater som vi har fått tilsendt.

Også tilbudene fra Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (Tibi) markedsfører vi gjennom plakatoppslag og brosjyrer. Har man lesevansker pga dysleksi eller av andre grunner, kan man få studielitteratur på lyd. Et tilbud som nesten er for godt til å være sant og som kan åpne studiemulighetene for nye grupper.

Bedre synliggjøring vil også arrangementet «studentkveld» gi. Med ulike stands, tilbud om kortkurs og servering av pizza, ønsker vi å gjøre oss lekke og være på tilbudssiden. Vi vil

invitere på tvers av fag og nivå og skape et uformelt møtepunkt med trivsel og mulighet for erfaringsutveksling.

Flere utstillinger og flere fagbøker vil også bidra til å understreke et forsterka bibliotektilbud for studenter. Til formålet har vi investert i materiell og inventar for bedre utstillinger og markedsføring av tilbudene.

Sluttord

Prosjektet «Studenttjenester i folkebibliotek» har bekrefta behovet for å inkludere studenter som brukergruppe i folkebiblioteket. Det er studenter i alle kommuner, og det er behov for kompetanseutvikling i alle kommuner. Tilrettelagte tjenester ved landets folkebibliotek vil bidra til å åpne mulighetene for utdanning for flere, der de bor. [Kartleggingsrapporten](#) kan bidra med kunnskapsgrunnlag for slik satsing. Se også øvrige ressurser tilknyttta tjenester for [studenter på folkebibliotek](#), på senjabibliotek.no.

Avklart og løpende samarbeid mellom folkebibliotek, universitet, universitetsbibliotek, fylkesbibliotek, lokale utdanningstilbydere og evt andre samarbeidspartnere er viktig. Videre vil innsikt i utdanningstilbud og krav studenter møter, bibliotekfaglig kompetanse og god timing av tjenestene gi den kvaliteten som studentene er avhengig av.

Folkebibliotekets tilbud til studenter må gjøres synlige for nåværende og framtidige studenter, allmennheten og for politisk og administrativ ledelse på alle nivåer.

Det er stort behov for å inkludere bibliotekene i lokale, regionale og nasjonale planer og strategier for kompetanseheving, rekruttering og stedsutvikling. Til det trengs bevissthet og vilje.

Kristin Strand Iden
29.04.24